

Панченко Вікторія Валеріївна
кандидат юридичних наук, асистент кафедри земельного
та аграрного права Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
ORCID: 0000-0002-7787-6065

ДЕЯКІ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Наукова робота присвячена дослідженню організаційно-правових питань щодо конкурентоспроможності аграрного сектора економіки в Україні як експортера сільськогосподарської продукції. Автор проаналізував сучасний стан рівня конкурентоспроможності аграрного сектора економіки в Україні та зробив відповідні висновки.

Ключові слова: конкурентоспроможність, аграрний сектор економіки України, сільськогосподарське виробництво, інвестиційно-інноваційний розвиток.

Panchenko Victoria
*PhD, Assistant Professor of the department of Land
and Agricultural Law of Yaroslav Mudryi National Law University*
ORCID: 0000-0002-7787-6065

SOME ORGANIZATIONAL AND LEGAL ISSUES OF COMPETITIVENESS OF THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE ECONOMY OF UKRAINE

The scientific work is devoted to the investigation of organizational and legal issues regarding the competitiveness of the agricultural sector of the economy in Ukraine as an exporter of agricultural products. The author analyzed the current state of the level of competitiveness of the agricultural sector of the economy in Ukraine and made the appropriate conclusions.

Keywords: competitiveness, agricultural sector of Ukraine's economy, agricultural production, investment and innovation development.

Україна є експортером сільськогосподарської продукції, має досвід експортної діяльності, частину необхідної інфраструктури, її великі сільськогосподарські підприємства мають доступ як до ринкових ресурсів, підтримки, інвестування, так і вплив на аграрну політику, що є перспективним при зростанні торгівлі на світовому аграрному ринку.

Але незважаючи на потужний виробничий потенціал аграрного сектору економіки та географічне розташування України між великими ринками сходу та заходу, надмірне адміністративно-управлінське навантаження, суперечливе законодавство, яке неповною мірою відповідає засадам сучасної економіки, унеможливує підвищення конкурентоспроможності сільського господарства і промислової переробки сільськогосподарської продукції.

Для забезпечення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки в Україні при великій частині малих і середніх сільськогосподарських виробників, особливо в трудомістких сегментах сільськогосподарського виробництва, потрібно підвищення ефективності та посилення їх значущості на ринку через розвиток маркетингу та залучення інвестицій, зважаючи на критично низький рівень розвитку потужностей та ефективності організації таких виробників у сільському господарстві України.

Сучасний стан аграрного сектору економіки України є таким, що при використанні великими сільськогосподарськими виробниками новітніх технологій, розвитку інвестиційного напрямку, налагодженій експортній інфраструктурі (в основному зернових культур, соняшникової олії), у малих і середніх сільськогосподарських виробників наявна нерозвиненість сільської інфраструктури, логістики, відсутність інвестиційно-інноваційних можливостей, правової обізнаності, недоступність кредитних ресурсів тощо.

Незважаючи на цілі, зазначені в Указі Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, на відносно низьку продуктивність у сільському господарстві та промисловій переробці сільськогосподарської продукції в Україні впливає відсутність ефективної аграрної політики, дієвої до сучасних реалій нормативно-правової бази, рівних умов і можливостей для всіх сільськогосподарських виробників; досконалої адміністративно-управлінської системи, що збалансує аграрний ринок тощо.

Так, наслідком недостатнього нормативно-правового забезпечення є нерозвиненість інноваційної інфраструктури в Україні, що не створює належних стимулів для інноваційної діяльності й не сприяє нарощуванню інвестицій в інноваційний процес сільськогосподарського виробництва. А також негативно впливає на виробничий потенціал аграрного сектора економіки України з постійною втратою експортних можливостей, оскільки більш конкурентоспроможні виробники інших країн отримують перспективні можливості світового аграрного ринку.

Отже, задля підвищення конкурентоспроможності аграрного сектора економіки України, спираючись на цілі сталого розвитку України на період до 2030 року, необхідно:

а) створення сприятливого інвестиційного клімату в країні, що спростить доступ до кредитних ресурсів, забезпечить справедливі умови фінансування;

б) вдосконалення інвестиційно-інноваційної нормативно-правової бази для забезпечення стабільної, цільової сучасної аграрної політики та системи державного управління в цьому напрямі;

в) розвивати інвестиційно-інноваційний напрям в сільському господарстві, що сприятиме урізноманітненню експортноорієнтованого сільськогосподарського сектора, науково-дослідній роботі, підвищенню рівня якості аграрної освіти, професійній підготовці, працевлаштуванню кваліфікованих спеціалістів тощо;

г) приділяти більшу увагу сталому розвитку сільськогосподарського сектора з урахуванням соціальних наслідків щодо сільських територій;

д) диверсифікація сільськогосподарського виробництва зі збільшення органічної продукції для зміцнення позицій України як на традиційних, так і на нових експортних сільськогосподарських ринках;

е) розвиток біоенергетики для забезпечення енергетичної заощадливості та ефективності в сільському господарстві;

ж) стале управління природними ресурсами в процесі здійснення сільськогосподарського виробництва та їх ефективна охорона, що запобігатиме виснаженню і дегенерації цих ресурсів;

з) підвищення обізнаності сільськогосподарських виробників як правової, так і обізнаності щодо проблем екології і боротьби проти зміни клімату.

Спираючись на вищевикладене, для повноцінного використання сприятливих можливостей України як експортера сільськогосподарської продукції, враховуючи потужний виробничий потенціал аграрного сектору економіки та географічне розташування нашої країни, та підвищення конкурентоспроможності українських сільськогосподарських виробників необхідно проведення довгострокової, збалансованої інвестиційно-інноваційної реформи сільського господарства та сільських територій шляхом прийняття Концепції інвестиційно-інноваційного розвитку аграрного сектора економіки України та розробки регіональних програм в цьому напрямі. Реформування має забезпечуватися виваженою сучасною аграрною політикою, спрямованою на збалансування рівноваги всіх суб'єктів аграрного сектора економіки України.

Належне правове реформування в поєднанні з удосконаленою державною системою управління забезпечать необхідні умови для інвестиційно-інноваційного розвитку аграрного сектора, що підвищить ефективність і диверсифікацію сільськогосподарського виробництва, рівень сталого розвитку сільських територій. Це забезпечить покращення функціонування сільськогосподарського сектору з урахуванням екологічних наслідків сільськогосподарського виробництва та конкурентоспроможність аграрного сектора економіки України в цілому.